

Α΄ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας, εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και άλλες διατάξεις»

I. Με το υπό ψήφιση Νοσχ ενσωματώνεται στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία 2002/47/ΕΚ. Με αυτή δημιουργήθηκε το κανονιστικό πλαίσιο για την παροχή τίτλων και μετρητών ως ασφάλειας χορηγούμενης είτε με τη μορφή εμπράγματης ασφάλειας είτε με τη μορφή μεταβίβασης τίτλου. Σκοπός του πλαισίου αυτού είναι να επιτευχθεί ενοποίηση των χρηματοοικονομικών αγορών και να ενισχυθεί έτσι η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 Νοσχ, το προκείμενο νομοσχέδιο εφαρμόζεται στις συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας. Οι σχετικές συμφωνίες αφορούν ασφάλεια συνιστάμενη σε παροχή μετρητών ή χρηματοπιστωτικών μέσων (1 παρ. 3 Νοσχ) και πρέπει να «πιστοποιούνται εγγράφως ή με νομικά ισοδύναμο τρόπο» (1 παρ. 5 Νοσχ). Από τη διατύπωση της τελευταίας διατάξεως («πιστοποιούνται») φαίνεται ότι το έγγραφο ή το νομικό του ισοδύναμο, λ.χ. ένα ηλεκτρονικό μήνυμα (ως μηχανική απεικόνιση κατ' άρθρο 444 αριθ. 3 ΚΠολΔ και 2 παρ. 3 Νοσχ), απαιτείται ως αποδεικτικός και όχι ως συστατικός τύπος. Κατά συνέπεια, τυχόν έλλειψη εγγράφου δεν επηρεάζει το κύρος της συμφωνίας αυτής, μπορεί όμως να δημιουργήσει προσκόμματα στην απόδειξή της. Στην περίπτωση αυτή, απόδειξη της συμφωνίας με μάρτυρες θα είναι δυνατή μόνον αν αποδειχθεί ότι το έγγραφο που συντάχθηκε, απωλέσθηκε τυχαία (394 παρ. 1 στοιχ. γ' σε συνδ. με παρ. 2 ΚΠολΔ).

2

II. Η συμφωνία παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας μπορεί να συνίσταται είτε σε μεταβίβαση τίτλου, του οποίου μεταβιβάζεται η κυριότητα από τον ασφαλειοδότη στον ασφαλειολήπτη, είτε σε παροχή εμπράγματος ασφάλειας, όταν η κυριότητα του περιουσιακού στοιχείου παραμένει στον ασφαλειοδότη και παρέχεται στον ασφαλειολήπτη ενέχυρο επ' αυτού. Ο όρος «παρέχεται» νοείται ευρέως (2 παρ. 2 Νσχ), ώστε να περιλαμβάνει κάθε δυνατό τρόπο που επιτρέπει να τεθεί το περιουσιακό στοιχείο υπό την κατοχή του ασφαλειολήπτη. Προβλέπεται, εξ άλλου, ότι, για τη σύσταση, την ισχύ και την αποδεικτική δύναμη μιας χρηματοοικονομικής ασφάλειας ή την παροχή της, δεν απαιτείται η εκτέλεση οποιασδήποτε τυπικής πράξεως (3 παρ. 1 Νσχ). Όπως, όμως, επισημάνθηκε ήδη (ανωτ. υπό Ι), από τη διατύπωση του άρθρου 1 παρ. 5 Νσχ φαίνεται να προκύπτει ότι, τουλάχιστον για την απόδειξη της συμφωνίας παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας, απαιτείται η τήρηση του έγγραφου τύπου. Δεν θα ήταν, επομένως, άσκοπο το να διευκρινιζόταν η σχέση του άρθρου 3 παρ. 1 Νσχ με το άρθρο 1 παρ. 5 Νσχ, ειδικώς σε ό,τι αφορά την απαίτηση έγγραφου αποδεικτικού τύπου για την κατάρτιση της συμφωνίας παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας.

III. Σύμφωνα με το άρθρο 1239 ΑΚ, είναι άκυρη η συμφωνία για τη μεταβίβαση της κυριότητας του ενεχυρασθέντος πράγματος στον δανειστή, αν ο οφειλέτης δεν εξοφλήσει εμπρόθεσμα την οφειλή του. Με το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. α Νσχ καθιερώνεται ρύθμιση αντίθετη προς αυτήν του άρθρου 1239 ΑΚ. Προβλέπεται, δηλαδή, ως τρόπος ικανοποίησης του ασφαλειολήπτη, η δυνατότητά του να αποκτήσει την κυριότητα του ενεχυρασθέντος, συμψηφίζοντας την αξία του με την απαίτησή του έναντι του ασφαλειοδότη. Η λύση αυτή είναι, πάντως, εφικτή μόνον αν η αξία της κυριότητας του ενεχυρασθέντος είναι γνωστή ή συμφωνημένη. Ως προϋπόθεση για την ανωτέρω δυνατότητα να αποκτηθεί η κυριότητα του πράγματος σε εξόφληση της οφειλής του ασφαλειολήπτη ορίζεται, έτσι, η συμφωνία των συμβαλλομένων σχετικά με τον τρόπο αποτίμησης των ενεχυρασθέντων πραγμάτων (4 παρ. 2 στοιχ. β Νσχ). Αυτή η ειδική συμφωνία θα έχει ως περιεχόμενο τη διαδικασία, βάσει της οποίας θα κριθεί η συμψηφιστέα αξία των πραγμάτων κατά τη στιγμή που ο ασφαλειολήπτης αποκτά την κυριότητά τους. Ένας τέτοιος υπολογισμός δεν θα αποκλειόταν να γίνει και από τρίτο πρόσωπο, λ.χ. αν οι συμβαλλόμενοι συμφωνούσαν ως προς τη διενέργεια διαιτητικής πραγματογνωμοσύνης για τον ακριβή καθορισμό της αξίας των πραγμάτων αυτών.

IV. Γενικότερο γνώρισμα της καθιερούμενης διαδικασίας για την ικανοποίηση του ασφαλειολήπτη, όπως άλλωστε προκύπτει με σαφήνεια -μεταξύ άλλων- και από το άρθρο 4 παρ. 3 Νσχ, είναι η επιδίωξη να αποκλεισθεί η δυνατότητα να ικανοποιηθούν και άλλοι δανειστές του ίδιου ασφαλειοδότη. Γι' αυτό προβλέπεται, ότι δεν απαιτείται οποιαδήποτε ρευστοποίηση του αντικειμένου της εμπράγματης χρηματοοικονομικής ασφάλειας μέσω δημόσιου πλειστηριασμού. Εξ άλλου, η ανάγκη να ικανοποιηθεί ο ασφαλειολήπτης ανακύπτει ακριβώς όταν συμβεί «γεγονός που συνεπάγεται αναγκαστική εκτέλεση», όπως ο όρος αυτός ορίζεται στο άρθρο 2 παρ. 1 στοιχ. ιβ Νσχ. Ο όρος «αναγκαστική εκτέλεση» χρησιμοποιείται όμως εδώ με ιδιώνυμη έννοια, προσαρμοσμένη αποκλειστικά στους σκοπούς του προκειμένου νομοσχεδίου. Στο σύστημα του ΚΠολΔ, η «αναγκαστική εκτέλεση» αποστολή έχει, να τεθεί σε κίνηση διαδικασία ρευστοποιήσεως περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη για την ικανοποίηση όχι μόνο του επισπεύδοντος δανειστή αλλά, ενδεχομένως, και (ή μόνον) και άλλων πιστωτών του. Αντιθέτως, στο σύστημα του υπό ψήφιση Σχεδίου, η «αναγκαστική εκτέλεση» οδηγεί σε ικανοποίηση αποκλειστικώς και μόνον του ασφαλειολήπτη. Δεδομένου ότι ο όρος «αναγκαστική εκτέλεση» έχει στο δίκαιό μας την ανωτέρω συγκεκριμένη σημασία, θα μπορούσε να διερωτηθεί κανείς μήπως θα ήταν ενδεδειγμένο να χρησιμοποιηθεί αντ' αυτού άλλος, λ.χ. ο όρος «γεγονός, που συνεπάγεται αναγκαστική ικανοποίηση».

Αθήνα, 13 Δεκεμβρίου 2004

Ο εισηγητής

Στέλιος Κουσούλης

Προϊστάμενος του Α' Τμήματος Νομοτεχνικής Επεξεργασίας

Επικ. καθηγητής Νομικής Παν/μίου Αθηνών

Ο Προϊστάμενος της Α' Διεύθυνσης Επιστημονικών Μελετών

Αντώνης Παντελής

Καθηγητής Νομικής Παν/μίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου

Κώστας Μαυριάς

Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών